

Çətin şəraitdə təhsil alıb. Top-tüfəngin, müharibənin ortasında təhsili çıxış yolu kimi görüb və bərk-bərk ondan yapışib. Bəzən ayaqqabısız, bəzən köhnə çanta ilə məktəbə gedib, amma oxuyub. Dərslik tapmaqda çətinlik çəkib. Bir dərslik üçün digər kəndə gedib, başqa şagirdin dərsi bitirməsini gözləyib, alıb və oxuyub. Məhz çəkdiyi bu əziyyətlərə görə, təhsilin başqaları üçün daha əlçatan olmasına çalışmaq üçün səsli dərslik layihəsini yaradıb.

Müəssisəmiz "Səsli dərslik" layihəsinin rəhbəri Nofel Şirinovdur.

Həmsöhbətimiz Kəlbəcər rayonu, Ağcakənd kəndində doğulub. Müharibədən sonra ailəsi ilə birlikdə Azərbaycanın bir sıra rayonlarında yaşayıblar. Məhz bu səbəbdən 7 fərqli ümumtəhsil məktəbində oxuyub. Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin filologiya fakültəsində bakalavr pilləsində təhsil alıb. Daha sonra təhsilini Türkiyədə magistratura istiqamətində davam etdirib. Hazırda Milli Elmlər Akademiyasında doktorantura pilləsində təhsilini davam etdirir və Kəlbəcər rayon 19 sayılı məktəbdə təlim-tərbiyə işi üzrə direktor müavini kimi fəaliyyət göstərir.

- Nofel bəy, "Səsli dərslik" nədir və necə ərsəyə gəldi?

- "Səsli dərslik" Təhsil Nazirliyinin həyata keçirdiyi qrant müsabiqəsi çərçivəsində ötən il hazırlanıb. İlk mərhələdə 6-cı sinif ədəbiyyat dərsliyini əhatə edirdi. İdeya görmə imkanları məhdud olan uşaqlar üçün dərsliklərin əlçatanlığını təmin etmək və onların tələbatının ödənilməsinə hədəflənmişdi. Bununla yanaşı, ədəbi dil normalarının öyrənilməsi məsələsi də bu dərsliyin yaranma ideyalarında var idi. Çalışırıq ki, görmə imkanları məhdud olan uşaqlarla yanaşı, digər şagirdlərimiz də ədəbi dil normalarını mənimsəyə bilsinlər. 6-cı sinif ədəbiyyat dərsini ötən tədris ilində hazırladıq. Bu ideya ilə yanaşı, Təhsil Nazirliyi qarşısında təkliflə çıxış etmişdik ki, bütün humanitar fənlərə tətbiq edilsin. Nazirlik bizə dəstək verdi və digər dərsliklərə də tətbiq olundu. Bu siyahıda ədəbiyyatla yanaşı, Azərbaycan tarixi, ingilis dili dərslikləri də var. Səsli dərslikləri daha da genişləndirmək məqsədi ilə biz əlavə qrant cəlb edərək, ötən tədris ilində 5-7-ci sinif dərsliklərini də səsəndirdik. Bu il isə Təhsil Nazirliyinin üçüncü qrant müsabiqəsi çərçivəsində dərsliklərin mobil versiyasını təqdim etdik. Hazırda orta ümumtəhsil məktəblərində bir neçə gündür ki, pedaqoji işçilərimiz və şagirdlərimiz mobil dərsliklərdən istifadə edə bilərlər.

- İdeya necə yarandı? Başınıza gələn

hansı hadisə belə bir ideyanın ərsəyə gəlməsinə səbəb oldu?

- Ağsu rayonunun ucqar bir kəndində 10-cu sinifdə təhsil alırdım. Bizim sinifdə cəmi bir ədəbiyyat kitabı var idi. Ədəbiyyata həddən artıq böyük marağım var idi. Eyni zamanda, filologiya üzrə təhsil almağa da çalışdığım üçün bu fənni çox sevirdim. Kitabı olan şagird qonşu kənddə yaşadığından, mən də məcbur idim ki, o şagird dərsini hazırladıqdan sonra gedib kitabı götürür və mən də dərsimi hazırlayırdım. Təbii ki, indi orta məktəblərimizdə kitab problemi yoxdur. Hər şagird üçün kifayət qədər kitab var və tədris resurslarından istifadə edə bilərlər. Amma ən azından, belə bir problem yaranarsa, şagirdlər səsli dərsliklərlə məsələni çox rahatlıqla həll edə bilərlər. Yeni, artıq indiki dövrün şagirdi qonşu kəndə kitab dalınca getməyəcək. Həmin dərslik olmasa, evində rahat

- Bəzi insanlar kitabın qoxusunu hiss edərək oxumağı üstün tuturlar. Sizcə, səsli dərslik onlara təsir edərmi?

- Ümumiyyətlə, kitab məsələsi bir az çətinidir. Hər bir insan buna müxtəlif səpkidə yanaşır. Layihənin təqdimatından sonra müxtəlif yazıçılarımız, təhsil ekspertlərimiz onun həm müsbət, həm də mənfi tərəflərinin olacağını qeyd ediblər. Yeni innovasiyalar gəlir və dünya inkişaf edir. Təsəvvüf deyil ki, Mirzə Ələkbər Sabir hələ ötən əsrin əvvəllərində deyirdi ki, "əcənilər erşə çıxır, amma biz hələ avtomobil minməyirik". Əgər biz yeni innovasiyaların əksinə gedib kitablarda dayanmalı olsaq, uğur əldə etmərik. Bunu da qəbul etməliyik ki, bir zamanlar kitabları da yandırdılar. Ona görə də yenilik varsa, bunu qəbul edən tərəflər və qəbul etməyən tərəflər də olacaq. Səsli dərsliyin müsbət tərəfi birinci növbədə görmə imkanları məhdud olan uşaqlar üçün nəzərdə tutulmasıdır. İkincisi isə, digər şagirdlərimizin nitq qabiliyyətinin inkişafına müsbət təsir edir. Ədəbiyyat müəllimi nə qədər şagirdlərə gözəl şeir desə, gözəl hekayə, nağıl oxusa da, mənə

carığının inkişafında çox mühüm bir rol oynayacaq.

- Dərsliklərdən başqa, gələcəkdə əsərləri, romanları səsəndirmək planda varmı?

- Mütaliə verdişləri kifayət qədər azdır. Nə qədər təbliğ etsək də, görünən tərəf odur ki, mütaliyə marağı azalıb və getdikcə də azalmaqdadır. Mən pedaqoq olmaqla yanaşı, eyni zamanda bir yazaram. Baxıram, kifayət qədər yaxşı tanınan yazıçılarımızın əsərləri belə az tirajla çap olunur. Demək ki, bu, oxucu azlığından qaynaqlanır. Kapitalizm baxımından baxsaq, əgər tələbat varsa, mən məhsulu kifayət qədər çox istehsal edib bazara çıxaraçağam. Səsli dərslik əsliində sonrakı mərhələdə səsli kitabların da geniş şəkildə hazırlanmasına əsas verə bilər və hesab edirəm ki, artıq dəyişən dünyada biz romanlarımızı səsli variantda bazara çıxarsaq, daha yaxşı sata bilərik. Ümumiyyətlə, kitab da informasiya daşıyıcısıdır. Bunu səsəmə, kağızlamı yayırıq - fərq etməz. Əsas, informasiyanı necə ötürmək məsələsidir. Səsli dərslik artıq bu günün tələbidir. Biz də gələcək

"İndiki dövrün şagirdi kitab arxasınca qonşu kəndə getməyəcək"

"Səsli dərslik" layihəsinin rəhbəri Nofel Şirinov: Məqsədimiz kitabxanaları görmə imkanları məhdud olan uşaqlarımızın yanına aparmaqdır

elə gəlir ki, bir bədii qiraət ustası kimi oxuya bilməyəcək. Sözlərin düzgün tələffüz edilməsi, nidanın, bədii sualın yerində qoyulması bədii qiraət ustalarının işidir. Biz bu dərsliklərin hazırlanmasında üç istiqamət üzrə mütəxəssisləri birləşdirdik. İT mütəxəssislərini, bədii qiraət ustalarını və pedaqoqları. Bu üç fərqli istiqamət üzrə çalışan insanlar bir araya gələrək şagirdlər üçün bir dərslik

Aygün ƏZİZ

de bunun üzərində çalışacağıq. Biz səsli dərslik ətrafında artıq bir komanda formalaşdırmışıq. Burada İT işçiləri, pedaqoqlar və bədii qiraət ustaları, eyni zamanda, Bakı Dövlət Universitetinin kitabxanaçılıq və informasiya fakültəsi ilə əməkdaşlıq edirik. Onlarla da məsləhətləşib ali məktəblərin dərsliklərinin səsli variantını hazırlamaq fikrindəyik. Bu gün görmə imkanları məhdud olan uşaqlarımızın orta məktəbdə təhsil almasına kifayət qədər çətinliklər var. Düzdür, Bakıda və regionlarda internat tipli məktəblərimiz var. Amma nəzərə alsaq ki bölgələrimizdə, kəndlərimizə bu qəbildən olan şagirdlər və məktəb yaşlı uşaqlar var, səsli dərsliklər onlara kömək olacaq. Bu şəxslər eyni zamanda təkcə orta məktəblə kifayətlənməməli və ali təhsil də almalıdırlar. Təkcə məktəb səviyyəsində deyil, ali məktəb dərsliklərinin hazırlanması üçün çalışırıq. Yaxın gələcəkdə orta və ali məktəblər üçün səsli dərsliklər edəcəyik. Bunları hansısa kitabxanaya verməyəcəyik, açıq resurs kimi təqdim edəcəyik. Məqsədimiz kitabxanaları həmin uşaqların yanına aparmaqdır. Onlar görmürsə, biz onların gözü olmalıyıq.

oturub telefonuna, kompyuterinə dərslikləri yükləyərək mənimsəyə bilər. Mənim belə bir imkanım yox idi.

- 7 məktəb dəyişmək yaqın ki, sizə asan olmayıb. Məhz müharibənin fəsadını yaşamış şagird kimi, təhsili daha əlçatan etmək üçün çalışırsınız.

- Mən çətin şəraitdə, Qarabağ müharibəsində güllənin, topun səsi altında təhsil almağın nə olduğunu yaşamışam. 5-ci sinifdən 11-ə qədər təzə ayaqqabım, çantam olmayıb. Kostyumum yox idi. Dərslik tapmaqda çətinlik çəkirdik. Şagird olduğumuz bu dövrdə təhsil bizim üçün qurtuluş idi. Biz daha yaxşı təhsil alıb, çətin şəraitdən, çadır şəhərciyindən, yataqxana küncələrindən qurtula bilərdik. Təhsilimiz bizim üçün yeni qapılar açdı. İndi də istəmirik ki, kənarında kiməsə qalsın. Həqiqətən də təhsil qurtuluşdur. Kimin bacarığı çatırsa, Azərbaycan şagirdlərinin təhsili istiqamətində öz əlini daşın altına qoymalıdır. Bəzi həmkarlarımız var ki, ucqar kəndlərdə kitab paylayır, bəziləri Avropada, Amerikada təhsil alıb ölkəyə töhfə verirlər. Bəziləri rahat şəraitini qoyub ucqar kəndlərdə işləyirlər. Özümüzə bərabər, digərlərini də inkişaf etdirə bilmək üçün təhsil vacibdir. Təhsilin güclü olması dövlətin, ölkənin güclü olmasıdır. Hər bir fərd güclü təhsil ala, bacardığı sahənin mütəxəssisi ola bilsə, bu da ölkənin inkişafında mühüm rol oynayır.

hazırladı. Ortada üç beynin məhsulu varsa, demək ki, daha uğurlu və yararlı layihə əldə edə bilərik. Səsli dərslik də məhz bu üç istiqamətdə çalışan insanların ərsəyə gətirdiyi bir dərslik forması olduğu üçün, hesab edirəm ki, şagirdlərin nitq qabiliyyətinin inkişafında, onların zehni təfəkkürünün stimullaşmasında, natiqlik ba-

